

Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön kansallisen strategian ja toimintaohjelman toteutusta ja seuranta edistävä työryhmä 2006–2016 (YM016:00/2007)

**KOKOUSPÖYTÄKIRJA
20.1.2016**

TYÖRYHMÄN KOKOUS 1/2016 (kokous 82)

Aika: Keskiviikko 13.1.2016, klo 9.00–11.00
Paikka: Ympäristöministeriö, kokoushuone Lohi
Läsnä: Timo Tanninen, ympäristöministeriö (PJ)
 Ilkka Heikkinen, ympäristöministeriö (VPJ)
 Kristiina Niikkonen, ympäristöministeriö
 Matti Nummelin, ulkoasiainministeriö
 Elina Ketola ulkoasiainministeriö
 Armi Liinamaa, valtiovarainministeriö
 Matti Ranta, Opetushallitus
 Johanna Niemivuo-Lahti, maa- ja metsätalousministeriö
 Riikka Aaltonen, työ- ja elinkeinoministeriö
 Kirsi Törmäkangas, sosiaali- ja terveysministeriö
 Anneli Törrönen, sosiaali- ja terveysministeriö
 Rauno Väisänen, Metsähallitus
 Pauli Wallenius, Metsähallitus
 Inka Musta, Metsäteollisuus ry.
 Liisa Pietola, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y.
 Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto
 Mikko Routti, FIBS
 Marina von Weissenberg, ympäristöministeriö (siht.)
 Marja Pylvänäinen, SYKE (siht.)
 Harri Laurikka, ympäristöministeriö (vierailija)
 Annika Lindblom, ympäristöministeriö (vierailija)

1. Kokouksen avaus

Kokouksen puheenjohtaja Timo Tanninen (YM) avasi kokouksen kello 9.00 ja toivotti hyvää uutta vuotta kaikille.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen pöytäkirjan (kokous 81, 1.12.2015) hyväksyminen siirrettiin seuraavaan kokoukseen, sillä se ollut valmis.

3. Asialista

Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

4. Ajankohtaiset asiat

- Valtioneuvosto joutuu karsimaan resursseja, mutta se on sitoutunut edelleen biodiversiteettistrategian eteenpäinviemiseen
- Huomenna 14.1.2016 ministeri Tiilikainen tiedottaa Suomen 100-vuotisjuhlavuonna perustettavasta tai perustettavista kansallispuistoista.
- Vuosi 2016 on Vihervuosi, 10.2.2016 vuosi avataan seminaarilla Jyväskylässä. www.vihervuosi.fi/
- Valtakunnallisia maisema-alueita on inventoitu, kuuleminen alkaa maanantaina 18.1.2016
- Luontopaneelin, eli Suomen kansallisen IPBES-paneelin uutisia:
 - kotisivut www.syke.fi/luontopaneeli on avattu
 - Pölyttäjäseminaari ”Pölytys, pölyttäjät ja ruuantuotanto – IPBES:in ja luontopaneelin viestit päätöksentekijöille” pidetään 17.3.2016, klo 13.00–16.00 SYKEN Auditoriossa

- IPBESin 4. täysistunto pidetään 22.–27.2.2016 Kuala Lumpurissa, Malesiassa. Suomen delegaatio: Esko Hyvärinen YM, Jari Niemelä HY, Petri Ahlroth SYKE ja Janne Kotiaho JUY.
- Yritykset ja biodiversiteetti vuosiseminaari 2016 pidetään Säätytalolla ke 27.1.2016 klo 13–16, kutsu <http://uutiskirje.fibsry.fi/a/s/73710813-bd042e6378af21114e898e3509d77fde/1051370>
- Kansallinen vieraslajilaki ja -asetus ovat tulleet voimaan, samoin on tehty kansallinen lajiluettelo. EU:n lajiluettelo hyväksyttiin joulukuussa. Vieraslajilaki ja -asetus vaikuttavat biodiversiteettitavoitteiden saavuttamiseen.
- Rikoslakiin on vuoden alusta kirjattu uusi törkeää luonnonsuojelurikosta koskeva säännös.

5. Agenda2030 – Kestävän kehityksen tavoitteet (neuvotteleva virkamies Annika Lindblom, YM)

Uusi globaali kestävän kehityksen aikakausi käynnistyi syyskuussa 2015, kun Kestävän kehityksen kokouksessa hyväksyttiin globaali toimintaohjelma ”Agenda2030”. Se sisältää periaatteet, tavoitteet, keinot ja toimenpanon seuranta- ja arviointikehikon ja se korvaa ns. vuosituhattavoitteet (MDGs). (Esitys liitteenä).

Agenda2030 yhdistää ympäristö-, turvallisuus- ja ihmisoikeuskysymykset. Agendan 5 avaintemaa muodostavat integroidun lähestymistavan: people, planet, prosperity, peace, partnership. Pää tavoitteita (SDG goals) on 17 ja alatavoitetta 169. Tavoitteet 14 ja 15 liittyvät erityisesti luonnon monimuotoisuuteen ja tukevat biodiversiteettityötä; tavoite 14 koskee vedenalaista elämää ja tavoite 15 maanpäällistä elämää.

Agenda2030 kunnioittaa Aichi-tavoitteita, ja koko kansalaisyhteiskunta, yritykset yms. pyritään saamaan mukaan. Samanaikaisesti neuvoteltiin Addis Abeba Action Agenda, jossa neuvoteltiin keinoja ja instrumentteja Agenda2030:n rahoituksen järjestämiseksi.

OECD:n tutkimuksen mukaan, jossa selvitettiin maiden valmiuksia toimeenpanna Agenda2030:n tavoitteita, Suomi on kärkimaita, mikä ei silti tarkoita, ettei Suomen tarvitsisi enää tehdä mitään, mutta meillä on valmius tehdä niitäkin toimia, joissa emme ole ihan parhaita. Suomen kipupisteitä ovat perhevähäisyyden, maaekosysteemien suojelualueiden määrä, energiankulutuksesta johtuvat kasvihuonekaasupäästöt, materiaalien kulutus, naisten palkkaepätasa-arvo ja energiantensiteetti.

Suomessa kansliapäällikkökokouksessa 23.11.2015 linjattiin, että Suomi valmistautuu Agenda2030 toimeenpanoon ja laatii kansallisen toimeenpanosuunnitelman vuoden 2016 aikana. Valtioneuvoston kanslialla on koordinaatiovastuu. Olemassa olevat kansallinen kestävän kehityksen toimikunta ja kehityspoliittinen toimikunta sekä kestävän kehityksen yhteiskuntasopimus kytetään osaksi toimeenpanosuunnitelmaa. Kaikki ministeriöt, hallinto ja kansalaisyhteiskunta sitoutetaan toimeenpanoon ja eduskunnan roolia vahvistetaan. Kestävän kehityksen toimikunnan pääsihteeri on Annika Lindblom, mutta hän ei ole toimikunnassa YM:n virkamiehenä.

Keskustelu

Keskusteltiin kestävän kehityksen indikaattoreista. Työ on ollut uinuvassa tilassa, kun 39 indikaattorin työ oli saatu valmiiksi (www.findikaattori.fi/fi/kestavakehitys). Indikaattorityötä herätellään henkiin VN:n kansliassa; Ulla Rosenström jatkaa työtä. Kansainvälisten indikaattoreiden lisäksi Suomella on kansalliset kestävän kehityksen indikaattorit.

Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen koordinaatiovastuu siirtyi YM:stä VN:ään. Yhteiskuntasitoumus 2050 on keskeinen instrumentti eri toimijoiden toimenpidesitoumusten toteutuksessa, tällä hetkellä on annettu noin 200 toimenpidesitoumusta, joiden laatu on huomioitava.

Todettiin, että monet yritykset sitoutuvat globaaleihin tavoitteisiin, eivät niinkään kansallisiin. Biodiversiteettitoimintaa on tullut yrityksiin mukaan FIBS’n kautta.

6. Pariisin ilmastokokouksen tulokset (pääneuvottelija, ympäristöneuvos Harri Laurikka, YM)

Neljän vuoden neuvottelun jälkeen joulukuussa 2015 saavutettiin Pariisissa oikeudellisesti sitova sopimus, josta tulee ratifioitava valtiosopimus. Se on kattava sopimus, jonka vähintään 55 maata on

ratifioitava ja sen on katettava vähintään 55 % päästöistä, jotta se tulee voimaan. Sitä sovelletaan vuoden 2020 jälkeen. Tällä hetkellä on voimassa Kööpenhaminan sitoumus.

Pariisin ilmastopöytäkirjassa on mukana 187 maata, mukaan lukien kaikki G20-maat, vain joitakin pieniä maita ja kriisialueita puuttuu. Sopimus kattaa 98 % maailman päästöistä. Kansainvälinen merenkulku ja ilmailu eivät ole mukana.

Sopimuksen on tarkoitus hidastaa ilmaston lämpenemistä. Oltiin matkalla kohden noin 3,5 asteen lämpenemistä, nyt puhutaan alle 3 asteesta, vaikka pitäisi tavoitella enintään 2 asteen lämpenemistä. Pyrkimys on 1,5 asteeseen. Kysymys on pystyykö kansainvälinen yhteisö toimenpiteisiin, joilla päästäisiin 2 asteen tavoitekäyrälle?

Pariisin päätulokset: Sopimus on 12-sivuinen, jota täydentää osapuolikokouksen päätös ja sen liite. Lisäksi tehtiin useita julkistuksia ilmastotoimien lisäämiseksi, kuten ilmastorahoituksen lisääminen, päästöttömän energian tutkimuksen lisääminen, aurinkoenergiaan investoiminen, metsien hävityksen vähentäminen ja uudelleen metsittäminen sekä kaupunkien muuttaminen uusiutuvaa energiaa käyttäviksi. (Katso esitys liitteenä & YMn tiedote 12.12.2015 [http://www.ym.fi/fi-FI/Ymparisto/Ilmasto_ja_ilma/Pariisin_ilmastokokouksessa_lapimurto_t\(37248\)](http://www.ym.fi/fi-FI/Ymparisto/Ilmasto_ja_ilma/Pariisin_ilmastokokouksessa_lapimurto_t(37248)))

Sopimuksen tavoite on vahvistaa maailmanlaajuisia ilmastotoimia. Sen ohjaavia arvoja ovat kestävä kehitys ja köyhyyden vähentäminen. Kaikilta mailta edellytetään lisää toimia päästöjen vähentämiseksi, ilmastomuutokseen sopeutumiseksi, rahoituksen lisäämiseksi, teknologian kehittämiseksi ja toimintavalmiuksien vahvistamiseksi. Lisäksi edellytetään läpinäkyvyyden lisäämistä. Väliarviointeja tehdään 5 vuoden välein, ensimmäinen 2023. Seuraava ilmastopöytäkirjan osapuolikokous on Marrakechissä Marokossa 7.–18.11.2016.

Suomi ja EU halusivat Pariisista mm. oikeudellisesti sitovaa pitkäaikaista sopimusta, että sovitaan kuinka 2-asteen tavoitteeseen päästään, välitarkastelut 5 vuoden välein, mittaus-, raportointi ja todentamisympäristö, ratifiointia mailta, joiden päästöt merkittäviä, kansainvälistä tukea vähähiilisyyselle, rahoitusohjelman laajentamista ja ilmastotoimien vahvistamista ennen vuotta 2020.

Keskustelu

Kiiteltiin hyvää työtä ja todettiin, että on hyvä asia, että hiilinielut on otettu mukaan. Todettiin, että ilmastoraportoinnin raportointihanke on käynnissä YM:ssä. EUn kontribuutio kattaa 100 %, ja EUn vähennystavoite on 40 %, tästä keskustellaan miten tavoite saavutetaan. Maa- ja metsätalousministeriö on tyytyväinen, kun voi olla mukana tässä työssä.

7. BD-strategian ja -toimintaohjelman väliarviointi (luonnonsuojelujohtaja Ilkka Heikkinen, YM)

Kommentit väliarvioinnin luonnokseen oli pyydetty maanantai 11.1.2016 mennessä. Ilkka kiitti kaikkia kommentteista. Ari-Pekka oli estynyt kokouksesta, ja hän sai kirjoittamaansa luonnon monimuotoisuuden tilaa käsittelevään 2-osioon lähetetyt kommentit käsiinsä vasta tänään, joten niitä ei käsitelty tässä kokouksessa. Ne käsitellään seuraavassa kokouksessa. Vasta-argumentit annetaan ennen seuraavaa kokousta ja toivotaan, että silloin saadaan lopullinen hyväksyntä väliarvioinnille.

Toimenpiteet käytiin läpi kohta kohdalta niiltä osin kun niihin oli tullut kommentteja. Keskusteltiin kommentteista ja tehtiin ne korjaukset saman tien, joista oltiin yhtä mieltä.

Yksi rakennekysymys nousi esiin kommentissa: MMM ehdottaa, että VN:n kannanotto, eli koko väliarvioinnin tärkein asia tuotaisiin raportissa ensimmäiseksi, eli mistä VN-tasolla haluttaisiin päättää ja tuoda tiedoksi. Tästä keskusteltiin ja sovittiin, että tätä mietitään ja palataan asiaan myöhemmin. Ilkka piti ehdotusta nykyisen käytännön mukaisena ja lupasi tehdä luonnoksen uudella rakenteella.

Keskusteltiin jälleen ns. jatkuvan toiminnan toimenpiteiden merkitsemisestä liikennevaloin. Siirrettiin joitakin toimia keskeneräisistä loppuun saatetuksi tällä perusteella. Keskusteltiin myös siitä, että kun joillakin toimenpiteillä on alatoimenpiteitä, niin kuinka liikennevalo merkitään koko toimenpiteelle, jos jokin alatoimenpide esim. ei ole vielä valmistunut. Todettiin, että jatkossa pyritäisiin asettamaan toimenpiteet, siten ettei vastaavaa ongelmaa tule.

Liittyen strategiaa koskevaan linjaukseen (s. 14 raportin luonnoksessa), tämäkin hallitus on sitoutunut strategiaan, ja jos ministerit haluavat nostaa jonkin asian esille, tässä on siihen mahdollisuus, tai me voimme nostaa tarjolle jonkin asiakokonaisuuden. Keskusteltiin siitä minkä asian voisi nostaa, esitettiin mm. seuraavia: määrärahakehitys (miten pidetään yllä niitä toimintoja, jotka ovat säästöliekillä, mutta joita halutaan pitää yllä), henkilöresurssit, green infra, maankäytön korvaus- ja sopimuskäytännöt tai suojelualueiden määrä maaekosysteemeissä, voisiko linjata tässä yhteydessä, sitä kun ei ole toimenpideohjelmassa?

Osa kommentteista siirrettiin käsiteltäviksi seuraavaan kokoukseen, sillä kyseinen vastuhenkilö ei ollut paikalla ja todettiin, että tammikuun loppuun mennessä voi vielä esittää lisäyksiä yhteenvedoon, eli lähettää valmiita tekstipätkiä, mutta ei enää uusia kommentteja.

Todettiin, että kaikki kommentit 2-lukuun on saatu ja toimitettu Ari-Pekalle. Vastakommentit annetaan ajoissa, jotta tekstit voidaan hyväksyä seuraavassa kokouksessa.

Ehdotus 4-luvun tekstiksi tulee myös seuraavaan versioon, joka toimitetaan viimeistään 1.2. kaikille ja päivitetty taulukko tulee liitteeksi

8. Muut asiat

Esille ei tullut muita asioita.

9. Seuraavat kokoukset

Tiistai 16.2.2016 kello 9–11, kokouspaikka ilmoitetaan myöhemmin.

Mikäli kokousaika ei sovi, jäseniä pyydetään järjestämään varahenkilö paikalle.

10. Kokouksen päättäminen

Kokouksen puheenjohtaja Timo Tanninen päätti kokouksen kello 11.00.

Puheenjohtaja

Timo Tanninen

Sihteeri

Marja Pylvänäinen

Jakelu: Työryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsenet, sihteerit ja pysyvät asiantuntijat.